

TÜRKİYE'DE SPOR KULÜPLERİNİN YAPISAL NİTELİKLERİ VE TEMEL PROBLEMLERİ

Ahmet Faik İMAMOĞLU *

Ercan KARAOĞLU **

Esin Esra ERTURAN *

ÖZET

Yapılan çalışmanın amacı, sportif alanın en önemli unsurlarından olan spor kulüpleri hakkında genel bilgiler vererek, spor kulüplerinin ülkemizdeki hukuki yapılanması ve bu yapılanmanın kulüplere getirdiği statüyü irdelemek, bu bağlamda kulüplerin sorunlarını ortaya koyarak değerlendirmek, elde edilen veriler ışığında öneriler geliştirmektir.

Çalışmada konuya ilişkin genel bilgiler literatürün ve özellikle konuyla ilgili kanun, statü, yönetmelik ve talimatlar ile diğer mevzuatın taranmasıyla sistematik biçimde toplanarak değerlendirilmiş, kulüplerin karşılaştıkları sorunlarla ilgili örnekler de göz önünde bulundurularak konu hakkında kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur.

Çalışma neticesinde elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, hukukun düzenleyici rolüne sportif alanda da mutlak ihtiyaç duyulduğu, sporun her unsuruna eşit mesafede olacak ve spor ruhuna uygun bir spor hukuk sisteminin geliştirilip, bu sistemde spor kulüplerine ayrı ve özel bir yer verilmesi gerektiği görülmektedir. Ülkemizde kulüplerle ilgili mevzuatta günümüz şartlarına ve uluslar arası spor mevzuatına uygun değişiklikler yapılmakla beraber bunların yeterli olmadığı, kulüplerin halen birçok sorununun mevcut mevzuattan kaynaklandığı ancak, problemlerin kaynağının sadece yasalar olarak görülemeyeceği, tüzel kişiliğe sahip kulüplerin kendi kişisel tercihleri ve uygulamalarının da pek çok soruna kaynak teşkil ettiği açıktır.

Ülke sporunda başarısının artması ve spor etiğinin yerleşebilmesi için kulüplerin kendi özleştirelerini yaparak uygulama ve tercihlerini gözden geçirmesi, konu ile ilişkili hususlarda araştırmalar yapılması ve tüm sportif unsurların bir araya gelmesiyle günün şartlarına uygun hukuki düzenlemelerin bir an evvel gerçekleştirilmesi gerektiğini söylemek mümkündür.

Anahtar kelimeler: Spor Kulübü, Dernek, Şirketleşme

Geliş tarihi: 07.01.2008; Yayına kabul tarihi: 18.04.2008

* Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, ANKARA

** Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Teftiş Kurulu Başkanlığı, ANKARA

STRUCTURAL CHARACTERISTICS AND BASIC PROBLEMS OF THE SPORT CLUBS IN TURKEY

ABSTRACT

The aims of this study are to examine the legal settlement of the sports clubs in our country and the status that the clubs acquire through the mentioned settlement via providing general information about the sport clubs, which are one of the most important components of the sporting arena, to set forth the problems that the sports clubs are faced with in this context and to develop suggestions in the light of information obtained.

In the study, general information regarding the issue has been collected and evaluated in a systematic manner surveying the related literature, periodicals and the related law, statutory decree, regulation, bylaws and other laws, regulations and a conceptual framework regarding the issue has been constructed as well taking the examples with respect to the problems that the clubs are faced with into consideration.

On the basis of the examination of the data resultant of the study as a whole, it can be concluded that the regulatory role of the law is also an absolute necessity in sporting arena, that in this context it is required to develop a legal system that will respond all areas of sports equivalently and that will be in conformity with the spirit of sports. Although amendments in the laws regarding sports clubs has been introduced in accordance with the current conditions, international sport laws and regulations these proved not to be sufficient that most of the problems of the clubs still arise due to laws but that the only source of the problems of the sports clubs are not the laws, it is clear that the individual preferences and practices of incorporated clubs as well lead several problems.

In order to improve the achievements of the country in sports arena and to be able to establish sports ethic clubs should apply self-criticism and revise their practice and preferences, studies on the issues related to the subject should be conducted and legal arrangements conforming to course of the present era considering all sports-related elements should be introduced as soon as possible.

Key Words: *Sports club, Association, Incorporation*

GİRİŞ

İnsan, sosyal bir varlıktır. Diğer insanlarla ve gruplarla sürekli bir etkileşim halindedir. Günlük yaşantısı içerisinde ihtiyaçlarının olması ve bunları giderecek çeşitli mekanizmalar geliştirmesi kaçınılmazdır. Bu amaçla kendi başına hareket edebileceği gibi, diğer insanlarla bir araya gelerek yahut maddi varlıklarını birleştirerek de hareket edebilir.

Spor kulüpleri de insanların çeşitli sosyal ve fiziksel ihtiyaçlarını giderdiği mal ve insan toplulukları olup, tüzel kişiliği haizdir. İster kişi toplulukları, ister mal toplulukları olsun, tüzel kişilerin kendilerini oluşturan kişilerden ayrı, bağımsız kişilikleri vardır.

Kamu hukuku esaslarına göre kurulan tüzel kişilikler kamu hukuku tüzel kişisi, özel hukuk hükümlerine göre kurulan tüzel kişilikler özel hukuk tüzel kişisi olarak adlandırılır. Dernekler ve dolayısıyla kulüpler birer özel hukuk tüzel kişisidirler.

Özel hukuk tüzel kişileri hakkında genel hukukun birer ana dalı olan Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku gibi özel hukuk kuralları geçerli olur. Bu kişilikler ticari amaç da güdebilirler. Ticari amaç güdenler Türk Ticaret Kanunu (TTK)⁽²³⁾ hükümlerine dahildirler ve genel itibarla ortaklıklar, şirketler veya kooperatiflerdir. Ticari amaç gütmeyenler ise Türk Medeni Kanunu'na (TMK)⁽²⁷⁾ tabi olup, bunlara dernekler ve vakıflar örnek verilebilir.

Ancak ister ticari amaç gütsünler, isterse gütmesinler bunların hak ve fiil ehliyetleri, kuruluş amaçları ile sınırlıdır.

Spor kulüpleri de tüzel kişiliklerden birisi ve sportif alanın en küçük örgütleridir. Bunlar yasa ve yönetmeliklere uygun olarak, spor etkinliklerine katılmak üzere kurulmuş derneklerdir⁽²⁹⁾. Toplumda ailenin önemi ne ise sportif alanda da kulüpler aynı önemi taşır. Spor ahlakına, disiplinine ilişkin verilecek, kazandırılacak her türlü eğitim ve öğretimin, bilgilendirmenin ilk başladığı yer spor kulüpleridir. Spor kulüplerinin teknik, mali yahut idari donanımının gücü ve yeterliliği sporcusuna, dolayısıyla da ilgili spor federasyonuna ve spor camiasına yansiyacaktır.

Bu durum, spor kulüplerinin hukuki açıdan da iyi bir yasal zemine oturmuş olmasını gerektirir. Genel hukuk kuralları kulüpleri doğrudan muhatap alarak, onların da birer kişiliği bulunduğunu kabul eder. Bu bağlamda sporcular, yöneticiler, taraftarlar ve diğer gerçek kişilerin oluşturduğu kulüpler; Federasyonlar, dernekler, vakıflar gibi kişi ve mal topluluklarından oluşan hukuk tüzel kişisidirler. Birer gerçek kişi gibi hak ve yükümlülükleri vardır, faaliyette bulunurlar, vergi öderler yahut cezalandırılırlar.

Spor kulüplerinin tüm bu yapılanması ve hukuki statüsünün çerçevesi anayasa, kanun, kanun hükmünde kararname, uluslararası antlaşma, ana statü, tüzük, yönetmelik, genelge/tebliğ, yargı içtihatları, bilimsel öğretiler ve gelenekler gibi yazılı ve yazılı olmayan spor hukuku mevzuatı ile çizilmiştir.

Bu çalışmada ülkemiz spor kulüplerinin hangi yasal statülere sahip oldukları, ne şekilde kurulabildikleri belirtilerek, uymaları gereken hukuki esaslar ile kulüp türleri açıklanmış, bu bağlamda, spor kulüplerinin temel problemleri olarak başta mevcut hukuki yapılanmanın spor kulüplerine yarattığı sorunlar ile kendi tercih ve uygulamalarından kaynaklanan sorunlar üzerinde durulmuş ve bu sorunların çözümüne ilişkin öneriler getirilmeye çalışılmıştır.

2. TÜRKİYE'DE SPOR KULÜPLERİNİN YAPILANMASINA İLİŞKİN HUKUKİ DÜZENLEMELER

2.1. Türkiye'de Spor Kulüplerinin Hukuki Statüsü

Hukuki açıdan "hak ehliyetine" sahip varlıklara kişi denilir ve yine hukuki anlamda kişiler, gerçek ve tüzel kişi olarak ikiye ayrılır.

Hukuk statüsü bakımından insan, yani hak ve borçlara sahip olabilen insan gerçek kişidir.

Dernek, vakıf, federasyon gibi belirli amaçlar etrafında kurulan, hukuk sisteminin hak sahibi saydığı insan veya mal topluluklarına ise tüzel kişi adı verilir.

TMK'da tüzel kişilik hakkında "başlı başına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar. Amacı hukuka veya ahlaka aykırı olan kişi ve mal toplulukları ise tüzel kişilik kazanamaz" açıklaması yapılmıştır.

Tüzel kişiler özel hukuk tüzel kişisi ve kamu hukuku tüzel kişisi olarak ikiye ayrılır. Özel hukuk tüzel kişileri hakkında genel hukukun ana dallarından olan Medeni Hukuk, Borçlar Hukuku, Ticaret Hukuku gibi özel hukuk hükümleri geçerli olur ve kendilerine Medeni Kanun, Borçlar Kanunu, Ticaret Kanunu maddeleri uygulanır.

Bu açıdan bakıldığında tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara sahip olabilirler. Buna "hak ehliyeti" denilir. Yine tüzel kişiler, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip oldukları anda "fiil ehliyetini" kazanırlar. Tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. Yani fiil ehliyeti organlar eliyle kullanılır. Türk Medeni Kanunu'na göre organlar, hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına soktukları gibi, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak da sorumludurlar.

Birer tüzel kişiliği olan spor kulüplerinin kuruluşuna ilişkin hukuk kuralları da Türk Medeni Kanunu'nda (TMK) yer alır. TMK ise özel hukuk alanında geçerli olan kurallar bütünüdür. Bu açıdan spor kulüpleri için özel hukuka tabi tüzel kişilikler demek mümkündür. Spor kulüplerinin zorunlu organları ise aşağıda da açıklanacağı üzere Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'dur.

Ülkemizde spor kulüpleri dernek veya şirket statüsünde kurulabilirler. Bunun yanında dernek statüsünde kurulan spor kulüplerinin profesyonel branşlarını şirketlere devretmelerine veya satmalarına yahut bu branşlarını doğrudan şirket halinde kurmalarına, kiralamalarına da imkan tanınmıştır.

Spor kulüpleri eğer dernek statüsünde kurulacak ise TMK ve buna paralel olarak düzenlenmiş olan 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda (DK)⁽²⁹⁾ yer alan yasal hükümlere tabi olurlar. Eğer şirket şeklinde kurulacak iseler bu spor kulüpleri ile şirketlere devrettikleri veya sattıkları yahut doğrudan şirket halinde kurdukları profesyonel branşları hakkında geçerli olacak hukuki düzenlemeler Türk Ticaret Kanunu (TTK) hükümleridir.

Ülkemizde tüzel kişinin yerleşim yeri, sona eren tüzel kişinin kişiliği ve malvarlığı ile diğer tüm hususlarda TMK'nın ilgili maddeleri geçerli olup, kişiliğin sona ermesi esnasında spor kulüpleri açısından belirtmekte fayda görülen husus TMK maddeleri yanında ticaret şirketleri hakkındaki kanun hükümlerinin de saklı kaldığıdır.

2.1.1. Spor Kulüplerinin Dernek Biçiminde Yapılanması

Spor kulüplerinin dernek olarak kurulabileceği göz önüne alındığında dernekler ile ilgili yasal hükümler öne çıkar. Halihazırda dernekler ile ilgili hukuki düzenlemeler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na paralel olacak şekilde 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda yapılmıştır.

Dernekler Kanunu'na göre dernek; gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır. Hukuka veya ahlaka aykırı amaçlarla dernek kurulamaz. Dernekler, kazançlarını üyeleri arasında paylaşamaz.

Bu tanımdan anlaşılmaktadır ki, derneklerde üç ana unsur vardır. Birincisi kişi unsuru ki gerçek veya tüzel (fark etmeksizin) en az 7 kişi gereklidir. İkinci unsur amaç unsurudur. Yani derneklerde kazanç elde edilebilir ancak bu kazancı üyeler arasında paylaşma amacı olamaz. İdeal bir amaç vardır ki bu amaç iktisadi olmayan, kazanç paylaşma amacı dışında bir amaçtır. Spor kulüpleri açısından bakıldığında amaç, sportif faaliyet yapılmasıdır. Üçüncü unsur ise kişilerin amacı gerçekleştirmek üzere ihtiyaç duydukları emek, bilgi ve birikimdir.

Fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler, önceden izin almaksızın dernek kurma hakkına sahiptir (Dernekler Kanunu, md. 3). Tüzel kişilik gerekli bilgi ve belgelerin mahallin en büyük Mülki Amirine verilmesiyle kazanılır ki buna "serbesti sistemi" denilir. Her derneğin bir tüzüğü bulunur. Dernek tüzüğünde derneğin adı, amacı, gelir kaynakları, üyelik koşulları, organları ve örgütü ile geçici yönetim kurulunun gösterilmesi zorunludur.

Hiç kimse, bir derneğe üye olmaya ve hiçbir dernek de üye kabul etmeye zorlanamaz. Eşitlik hakkı, oy hakkı dernek üyelerinin haklarıdır. Aidat ödemek, dernek düzenine uymak ve derneğe sadakat göstermek ise üyelerin yükümlülükleridir. Derneğin zorunlu organları Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Denetim Kurulu'dur. Dernekler zorunlu organları dışında başka organlar da oluşturabilirler.

Derneklere kimlerin üye olabileceği, tüzel kişiliğin kazanılması anı, dernek isimlerine getirilen sınırlamalar, dernek gelirleri, yasak faaliyetler DK'nda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Yine Dernekler Kanunu'nun 32. maddesinde, bu Kanun'a aykırı davranışlara uygulanacak cezalara, 33. maddesinde ise bu cezaların nasıl uygulanacağına ilişkin hususlara yer verilmiştir.

Hemen belirtmek gerekir ki kuruluş tüzüğünün ve diğer belgelerin mahallin en büyük Mülki Amirine tesliminden sonra spor kulübü kurulmuş olur, ancak sportif faaliyetlere hemen başlayamaz. Bunun için GSGM Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'ne uygun olarak tescil kütüğüne veya futbol kulübü ise TFF'ye tescili gerekir.

2.1.2. Spor Kulüplerinin Şirket Biçiminde Yapılanması

Spor kulüplerinin şirket biçiminde yapılanması, profesyonel olan bir spor dalında (futbol) faaliyet gösteren spor kulüplerinin doğrudan şirket olarak kurulması veya bunların profesyonel branşlarının (futbol) şirketleşmesi demektir. Görüldüğü üzere futbol dışındaki branşlarla uğraşan, profesyonel futbol dışındaki bir spor dalında kurulan spor kulübünün veya profesyonel olmayan bir takımın şirketleşmesi mümkün değildir.

Dernek şeklinde kurulan kulüpler Dernekler Kanunu'na ve dolayısıyla Medeni Kanun'a uygun hükümler taşıırken, şirket şeklindeki spor kulüpleri veya bunların şirketleşmiş branşları Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre iş ve işlem gerçekleştirirler.

Ancak her iki halde de özel hukuk hükümlerine tabi, özel hukuk tüzel kişisidirler. Zira tüm bu Kanunlar özel hukuk alanında geçerli olan yasalardır.

Bu nedenle tüzel kişiliklerini kazanmaları, hak ve yükümlülükleri ile tüzel kişiliklerini kaybetmeleri hususlarında TMK'da ve DK'da yer alan ve yukarıda açıklanan hukuki düzenlemeler şirketleşmiş kulüp hakkında da aynen geçerlidir.

Dernek ve şirket kavramları arasında bazı belirgin farklar vardır. Ancak iki kuruluş şekli arasındaki temel fark derneklerin kar amacı gütmeyen kuruluşlar olmasına karşın, şirketlerde kar amacı güdülmesi ve karın paylaşımının söz konusu olmasıdır. Şirketleşmenin temelinde ise kulübe daha fazla gelir sağlama, ekonomik potansiyel olarak büyümeyi gerçekleştirme, kar elde etme, bunu yeri geldiğinde ortaklarına (yatırımcı veya taraftarına) yansıtma ve taraftar desteğini artırma, şirket olmanın hukuki ve mali avantajlarından yararlanma hususları yatmaktadır.

Birçok kulüp dernek statüsünü devam ettirirken, bir yandan da kulübü maddi yönden güçlendirmek, gelir elde etmek amacıyla profesyonel şubeleriyle ürün şirketi, yatırım şirketi veya gayrimenkul yatırım ortaklığı yoluna gitme veya bunlara ortak olma yönünde çalışmalarına başlamıştır.

Ülkemizde ticaret şirketleri TTK hükümlerine göre yapılanırlar. Bu bağlamda şirketlerin kolektif şirket, komandit şirket, limited şirket, anonim şirket ve kooperatif şirketleri olarak çeşitlendiği söylenebilir (Türk Ticaret Kanunu, md. 44, 45).

Profesyonel futbol şubeleri olan ve dernek biçiminde yapılan spor kulüplerine, bu profesyonel şubelerini önceden kurulmuş veya sonradan kurulan şirketlere Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM)⁽²⁴⁾, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)⁽²⁶⁾ ve TTK mevzuatı çerçevesinde devretme yahut kiraya verme imkanı yaratılmıştır.

3289 sayılı GSGM Kanunu'nun 24. maddesine göre spor kulüpleri profesyonel takımlarını, TTK hükümlerine göre kuracakları ya da kurulmuş şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler.

Burada dikkati çeken husus, spor kulüplerinin amatör nitelikte olabilecekleri, ancak profesyonel branşlarla uğraşabilecekleri, profesyonel sporcuları bünyelerinde barındırabilecekleri ve bu profesyonel branşlarını şirketleştirebilecekleri hususudur. Örneğin bugün Türkiye Süper Futbol Liginde yarışan kulüplerin çoğunluğu amatör spor kulübü statüsündedir. Yani yüzme, boks, atletizm gibi amatör branşları vardır. Ancak, bu kulüplerin profesyonel futbol takımları söz konusu ligde müsabakalara katılmaktadır. Bu amatör kulüplerden bazıları profesyonel branşlarla uğraşan takımlarını (yani futbol şube veya takımlarını) şirketlere devretmiş yahut şirketleştirmişlerdir.

Örneğin Malatyaspor, futbol şubesini şirket haline getirerek Malatyaspor Sportif AŞ'ye devretmiştir. Dardanelspor AŞ. ise doğrudan şirket biçiminde kurulan bir spor kulübüdür. Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş ve Trabzonspor ise daha farklı yöntemlerle şirketleşerek, dernek statüsündeki kulüplerini şirketleşmenin avantajlarından (aşağıda da belirtileceği üzere bazı vergilerden muafiyet gibi) faydalandırma yoluna gitmişlerdir.

Özü itibarıyla belirtmek gerekir ki "şirket" şeklinde kurulmuş olan bir spor kulübü sadece futbol faaliyetlerini yürütebilir. Futbol dışında başka bir sportif faaliyet yürütemez.

Spor kulüplerinin şirketleşmesine ilişkin olarak GSGM mevzuatı dışında doğal olarak asıl futbol mevzuatındaki hükümler önemlidir ve hatta bu hükümler (özel hukuk hükümleri olması sebebiyle) GSGM kanunu'ndaki hükümleri de ilga eder, yani onları hükümsüz kılar.

3813 sayılı TFF Kanunu'nun 27. maddesi doğrudan şirkete devir işlemlerine ilişkin olup "Futbol dalında faaliyet gösteren kulüpler, futbol şubelerini kanunlarda belirtilen şekil ve esaslarda, kuracakları veya kurulmuş anonim şirketlere devredebilirler." şeklindedir. Bunun yanında TFF Ana Statüsü'nün⁽⁴⁵⁾ "Futbol dalında faaliyet gösteren kulüpler, futbol şubelerini kanunlarla belirtilen şekil ve esaslarda kuracakları veya kurulmuş anonim şirketlere devredebilirler." biçimindeki 67. ve TFF Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın⁽⁴⁸⁾ "Kulüpler, futbol faaliyetlerini, bir ticari şirket haline getirebilmek için, Türk Ticaret Kanununa göre şirket kurabilirler veya futbol şubelerini kurulmuş olan şirketlere devredebilirler." şeklindeki 14. maddesi de konuya ilişkindir.

Yine burada dikkati çeken nokta 3813 sayılı Kanun'un 27. maddesi ile TFF Ana Statüsü'nün 67. maddesinde "anonim şirket"ten söz edilmesine karşın TFF Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın (PFTT) 14. maddesinde "ticari şirket" ifadesinin kullanılmış olmasıdır*. Anlaşılabacağı üzere 3813 sayılı TFF Kanunu'na ve TFF Ana Statüsü'ne göre, şirketleşen profesyonel kulüp veya branşın anonim şirket biçiminde olma zorunluluğu vardır.

*04.12.2007 tarih ve 26270 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 5719 sayılı "Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile ileride de bahsedileceği üzere başlıca TFF Genel Kurul yapısı, Başkanlık seçim sistemi, Tahkim Kurulu'nun oluşturulması ve Federasyonun denetimi hususlarında önemli değişikliklere gidilmekle birlikte, futbol kulüplerinin veya spor kulüplerinin futbol branşlarının şirketleşmesine dair herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Oysa PFTT'nin 14. maddesinde ticari şirket kavramı kullanılmaktadır ve yukarıda da belirtildiği üzere "ticari şirket" kavramının içerisinde kolektif şirket, komandit şirket, limited şirket, anonim şirket ve kooperatif şirketler de girmektedir. Yani ticari şirket, anonim şirketten çok daha geniş bir anlam ifade etmektedir ve anonim şirket, ticari şirketlerin sadece bir türü olarak görülmektedir. Dolayısıyla Talimat'ta getirilen düzenlemenin Kanun ve Ana Statüye göre daha geniş tutulduğu anlaşılmaktadır. Halbuki hukuk mevzuatı arasında bir hiyerarşi vardır. Gözübüyük'ün⁽⁹⁾ de belirttiği üzere en üstte Anayasa olmak üzere yasa, kararname, tüzük, yönetmelik, genelge ve uluslararası anlaşma metinleri gibi hukuk kaynakları da yukarıdan aşağıya doğru, aynı sırayla hukuk kuralları hiyerarşisini oluşturur. Sıralamada altta yer alan bir mevzuatın (burada Talimat) hiyerarşik açıdan daha üstteki mevzuata (burada 3813 sayılı Kanun ve TFF Ana Statüsü) aykırı hükümler taşıması hukuki açıdan mümkün değildir.

3. SPOR KULÜPLERİNİN UYMASI GEREKEN USUL ve ESASLAR

Dernekler Kanunu'nda; Kulüplerin organları, bunların görev ve yetkileri, denetlenmeleri, kendilerine yapılacak yardımların şekil ve şartları, üst kuruluş oluşturmada uyulacak usul ve esaslar, gençlik ve spor faaliyetlerini yürüteceklerin nitelikleri ve bunlara uygulanacak disiplin işlemleri ile kayıt ve tescillerine ilişkin esasların, İçişleri Bakanlığı'nın uygun görüşü alınarak GSGM'nin bağlı olduğu Bakanlık tarafından yürürlüğe konulacak Yönetmelik ile belirleneceği hükmü bulunmaktadır.

Bu bağlamda yürürlüğe konulan Yönetmelik; Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği (GSKY)'dir⁽⁴⁾.

Spor kulüplerinin faaliyette bulunacakları spor dalını seçmelerinde, kulüp renkleri ile ayırt edici işaretlerinin tespitinde, isim almalarında, yani her türlü iş ve işlemlerinde uymaları gereken esaslar bu yönetmelikte belirtilmiştir*.

Yönetmelikte yer almayan konularda ise Dernekler Kanunu'nda dernek hakkında yer alan hükümlere başvurulması gerekir. Bu hükümler aynı zamanda Türk Medeni Kanunu'ndaki hükümlerle de paralellik taşır. Zira Dernekler Kanunu, Medeni Kanun'un ayrılmaz bir parçasıdır.

---

*Ayrıca belirtmek gerekir ki Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'nin yayınlanmasıyla birlikte spor kulüpleri açısından büyük önem taşıyan 1/7/1999 tarihli ve 23742 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Spor Kulüpleri Tescil Yönetmeliği, 20/4/1999 tarihli, 23672 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gençlik Kulüpleri Tescil Yönetmeliği ve 8/12/1987 tarihli ve 19658 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Spor Kulüpleri Yardım Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Amatör branşlarda kulüpler, GSGM tarafından tescilleri yapıldıktan sonra resmi statü kazanırlar ve müsabakalara katılma hakkını elde ederler. Bu durum GSGM Kanunu'nun 20. maddesinden ileri gelir. Buna göre spor kulüpleri, Dernekler Kanunu'na göre teşekkül ederler ve tescil ile Gençlik ve Spor Teşkilatına dahil olurlar. Gençlik ve Spor Teşkilatınca tescil edilmemiş kulüpler, federasyonlar tarafından tertiplenen veya bunların denetimi altında yapılan müsabakalara katılamazlar. Tescil olunmamış kulüpler adına lisans da verilmez.

Profesyonel branşlarda (futbol) kulüplerin tescili ise "futbol kulüpleri ile diğer spor kulüplerinin futbol şubelerinin Türkiye Futbol Federasyonuna tescilleri ve yükümlülüklerine ilişkin esaslarını belirtmek amacıyla" düzenlenen TFF Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı'na⁽¹⁷⁾ göre yapılır.

Dikkat edileceği üzere spor kulübünün kurulması ve tüzel kişilik kazanması sportif faaliyetlere katılması için yeterli değildir. Bu durumdaki bir kulüp ancak GSGM veya TFF'ye tescil olduktan sonra söz konusu faaliyetlere katılabilir. Tescilin nasıl olacağına ilişkin usul ve esaslar ise yukarıda bahsi geçen Yönetmelik ve Talimat'ta yer almaktadır.

4. SPOR KULÜPLERİNİN TÜRLERİ

Spor kulüplerinin hangi faaliyetlerle uğraşabilecekleri ve ne şekilde adlandırılacağı hususları da Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği çerçevesinde belirlenmektedir. Yönetmelik'te asil olarak zikredilen spor kulübü çeşitleri Dernekler Kanunu'nda belirtilenlere paralel olarak Gençlik Kulüpleri, Spor Kulüpleri, Gençlik ve Spor Kulüpleri ile İhtisas Spor Kulüpleri'dir.

4.1. Gençlik Kulüpleri, Spor Kulüpleri, Gençlik ve Spor Kulüpleri

5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 14. maddesi, derneklerden başvurmaları halinde spor faaliyetine yönelik olanların "spor kulübü", boş zamanları değerlendirme faaliyetine yönelik olanların "gençlik kulübü" veya her iki faaliyeti birlikte amaçlayanların "gençlik ve spor kulübü" adını alabilecekleri, bu kulüplerin GSGM tarafından tutulacak kütüğe kayıt ve tescil edilecekleri hükmüne yer verilmiştir.

Aynı hükümler GSGM Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'nin 5. maddesinde de yer almaktadır. Ayrıca yine bu Yönetmeliğin 24. maddesinde derneklerin, tüzüklerinde belirtilen amaçlar doğrultusunda gençlik kulübü, spor kulübü, gençlik ve spor kulübü adlarından birini alacakları, Dernekler Kanunu çerçevesinde diledikleri isimleri alabilecekleri ve gençlik faaliyetleri ve spor faaliyetleri için ayrı ayrı tescil edilecekleri ifade edilmiştir.

2005/66 sayılı GSGM Genelgesi'ne⁽⁶⁾ göre "spor kulübü" olarak adlandırılan bu kulüplerin, 15.11.2007 tarihi itibarıyla sayısı 5.558'dir⁽¹⁹⁾.

4.2. İhtisas Spor Kulüpleri

5253 sayılı Dernekler Kanununa göre kurulan ve en fazla iki spor dalında faaliyet göstermek üzere Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği uyarınca kayıt ve tescilleri uygun görülen kulüpler, "İhtisas Spor Kulübü" adını alırlar. İhtisas spor kulübünün tescili ile ilgili işlemler adı geçen Yönetmeliğin 28. maddesinde belirtilen tescil işlemleri hükümlerine tabidir. Bu kulüplerin kurulabilmesi için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekir:

- a) Seçtikleri spor dalının bütün kategorilerinde faaliyet göstermeleri,
- b) Faaliyet gösterecekleri spor dalında, en az üçüncü kademe antrenör belgesine sahip sözleşmeli antrenör çalıştırmaları,
- c) Faaliyet gösterecekleri spor dalının faaliyet giderlerini karşılayacak gelire sahip olmaları,
- d) Faaliyet gösterecekleri spor dalı ile ilgili tapulu veya kiralanmış tesislerinin bulunması zorunludur.

Faaliyet gösterecekleri spor dallarına ilişkin şartlar uygunsa, spor kulüplerinin tescilleri ihtisas spor kulübüne, ihtisas spor kulüplerinin tescilleri ise spor kulübüne dönüştürülebilir.

15.11.2007 tarihi itibarıyla ülkemizdeki İhtisas Spor Kulübü sayısı 613'tür.

Diğer yandan GSGM Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'nin genel olarak spor kulüplerini faaliyet türlerine göre Gençlik Kulübü, Spor Kulübü, Gençlik ve Spor Kulübü ile İhtisas Spor Kulüpleri olarak nitelendirmesine karşın, Yönetmeliğin 27. maddesi* spor kulüplerinin daha başka biçimde adlandırılmalarına da zımnen müsaade etmektedir.

Dolayısıyla Yönetmelik'te doğrudan tanımlanmamakla ve adlandırılmamakla birlikte, spor kulübü hangi bünyede kurulacak ise, o şekilde adlandırılması da mümkün hale gelmektedir. Nitekim Yönetmeliğin yayımı sonrasında GSGM İl Müdürlüklerine gönderilen 2005/66 sayılı Genelge'de spor kulüplerinin değişik biçimlerde, kuruldukları bünyeye göre adlandırılabilceği ifade edilmiştir. Buna göre;

4.3. Müessese-Kurum Kulüpleri

Yönetmeliğe uygun olarak tescil işlemi yapılan spor kulüplerinden, kurum ve kuruluşların bünyesinde kurulan spor kulüpleri "Müessese-Kurum Kulübü" olarak adlandırılır. 15.11.2007 tarihi itibarıyla ülkemizdeki Müessese Kulübü sayısı 1.175'tir.

---

* Yönetmeliğin 27. maddesi aynen "d) Kulüp, kamu kurum ve kuruluşları veya eğitim kurumları bünyesinde kuruluyor ise, ilgili kurum veya kuruluşun vereceği izin yazısı" şeklindedir. Bu durum, spor kulübünün bir kurum-kuruluş veya eğitim kurumu bünyesinde de kurulabileceğine izin vermektedir.

4.4. Okul Kulüpleri

Eğitim ve Öğretim kurumları bünyesinde kurulan spor kulüpleri "Okul Kulübü" olarak adlandırılır. 15.11.2007 tarihi itibarıyla ülkemizdeki Okul Kulübü sayısı 1.090'dır.

4.5. Askeri Kulüpler

Askeri bünyede kurulan spor kulüpleri "Askeri Kulüp" olarak nitelendirilir. 15.11.2007 tarihi itibarıyla ülkemizdeki Askeri Kulüp sayısı 13'tür.

4.6. Amatör ve Profesyonel Spor Faaliyetleri Açısından Spor Kulüpleri

Beden Eğitimi ve spor faaliyetini maddi veya benzeri bir menfaat amacı gütmeyen yapan kimse amatördür. Amatör sporculardan oluşan, amacı amatörce spor yapmak olan kulüp de amatör kulüptür⁽¹³⁾.

Futbolcuların Statülerini ve Transferlerini düzenleyen 628 sayılı FIFA Talimatı'nın 2. maddesine göre de, Futbol Federasyonuna bağlı herhangi bir faaliyete katılması sırasında doğan masraflar dışında herhangi bir ücret almayan oyuncular amatör kabul edilir⁽³⁾.

Türkiye Futbol Federasyonu PFTT'nin 16 maddesinde, Federasyonca tescil edilecek futbolcuların amatör veya profesyonel olarak ikiye ayrılacağı, amatör futbolcuların profesyonel resmi lig ve kupa müsabakalarında oynayamayacağı hükmüne yer verilerek, aynı zamanda amatör ve profesyonel futbolcu ayırımına da bir yerde açıklık getirilmiş olmaktadır.

Diğer yandan ülkemizde amatör federasyonların adedi ile profesyonel dalların tespitine ilişkin olarak 3289 sayılı GSGM Kanunu'nun 18. maddesi geçerlidir. Profesyonel olmayan spor branşlarında kulüp ve sporcunun transfer, lisans, tescil ve vize işlemleri 3289 sayılı Kanun çerçevesinde GSGM tarafından Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği⁽¹⁵⁾ hükümlerine göre yürütülmektedir*.

Türk spor hukukunda 1951 yılında futbol, Profesyonellik Talimatnamesi'yle "profesyonel" olarak kabul edilen ilk ve tek spor dalı olmuştur. Daha sonraları 3461 sayılı Kanun⁽²⁵⁾ ile TFF'na özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilik verilmiştir (md.1).

3461 sayılı Kanun ile amatör sporlar ve amatör futbol GSGM'nin görev ve sorumluluğunda bırakılmıştır (md. 2). Daha sonraları 17.06.1992 gün ve 3813 sayılı Kanun'la⁽²⁶⁾ yapılan değişikliklerle amatör ve profesyonel futbol, aynı Federasyon çatısı altında birleştirilmiştir.

*Özellikle 2004 yılından sonra GSGM bünyesindeki spor federasyonlarına idari ve mali yönden özerklik verilmeye başlanmasıyla, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliğinde de gerekli değişikliklerin yapıldığı görülmektedir. Söz konusu Yönetmelikte "Özerklik verilen federasyonların talepleri halinde sporcu lisans, tescil, vize ve transfer işlemlerinin bu Yönetmelik hükümlerine göre yürütüleceği" yönünde gerekli değişiklik yapılarak 23 Eylül 2005 tarih ve 25945 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmış ve hüküm yürürlük kazanmıştır.

Amatör futbolcunun spor hayatını amatör olarak sürdürmesi halinde kulüp ve sporcunun uyması gereken prosedür ve konu hakkındaki başlıca spor hukuku mevzuatı TFF Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatıdır⁽¹⁴⁾. Profesyonel futbolda söz konusu iş ve işlemler TFF Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'na göre yürütülür.

Şunu da belirtmek gerekir ki kanaatimizce "amatör spor dalı" denilmesi, sadece yapılan spor dalının hukuki açıdan mevzuatta "profesyonel bir branş" olarak tanımlanmamış, kabul edilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Başka bir ifadeyle bu durumun faydaları ise spor kulüplerinin ödeyecekleri vergide, alacakları sponsorlukta, yetiştirme tazminatları gibi hususlarda yatar. Yukarıda yapılan tanımlar göz önüne alındığında amatörlük ile profesyonelliği ayırt edici ana hususun, yapılan spordan gelir elde etme, geçimini sağlama amacının güdülüp güdülmemesi olduğu kanaati edinilmektedir. Günümüzde ise maddi bir menfaat beklemeksizin, geçimini sağlama amacı gütmeksizin spor yapılan sporun mevzuatta "amatör spor" olarak nitelendirilmesinden dolayıdır.

Yani spor yapma amacıyla olan kimse çok azdır ve bunlar ancak "sağlıklı yaşam" amacıyla yapılan sporlardır. Yani spor yapma amacı açısından amatörlük ve profesyonellik arasında fark kalmamıştır. Bu sebeple amatörlük-profesyonellik ayırımının sadece mevzuat üzerinde kaldığı düşünülmekte, bu durum da "gizli profesyonellik" olarak nitelendirilmektedir. Mevzuattaki tanımsal ayırım haricinde gerek taraflar arasında yapılan sözleşmeler bakımından, gerekse sporcunun tutum ve davranışları, suç ve cezalar, sportif yargılama açısından görülenler, profesyonellikte ve amatörlükte büyük benzerlik içindedir.

Diğer yandan Koçak'a göre bir de "sözde profesyonellik" olarak nitelendirilen durum sözkonusudur. Ülkemizde profesyonel futbol liglerinde mücadele eden ve profesyonel futbolcu olarak tanımlanan futbolcuların, özellikle de alt liglerdeki futbolcuların gerçekte profesyonel bir futbolcunun kazanması gereken kadar bir ücreti elde edemediğini, bu futbolcuların profesyonelliğinin "sözde" kaldığını ifade ederken; "...bu sporcuların her ne kadar profesyonel ligde mücadele eden takımlarda yer alsalar ve belli bir kazanç elde etseler de futbol faaliyetinin zorunlu giderlerini aşan miktarda kazanç elde ettiklerini söylemek mümkün değildir... görünüşte profesyonel olsalar da özellikle alt profesyonel liglerde mücadele veren bir çok futbolcumuz "sözde profesyonel"lik statüsündedir biçiminde açıklamada bulunmaktadır⁽¹⁰⁾. Bu görüşe dayanak teşkil eden hususu ise Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) hakeminin Maltepe Spor Kulübü'nün oyuncuya yapmış olduğu ödemeleri ve sözleşmeyi inceleyerek oyuncunun aylık kazancının 200-250 Euro seviyelerinde olduğunu tespit etmesi, profesyonel futbol liglerinde mücadele eden kulüplerin oyuncularıyla asgari ücretler seviyesinde ücretlerle çok sayıda sözleşme yapmış olmalarıyla" açıklamaktadır.

Oysa kanaatimize göre kulüpler ile sporcular arasındaki sözleşmeler çoğunlukla –ve genellikle daha az vergi ödemek amacıyla- gerçek ücret/transfer bedelini yansıtmamakta, sporcular ile kulüpler arasında "muvazaalı*" sözleşmeler imzalanmaktadır.

Bu açıklamalardan sonra halihazırda ülkemizde GSGM'ye tescilli amatör branşlarda faaliyet gösteren spor kulübü sayısının toplam 8.449, TFF'ye tescilli kulüp sayısının ise (4.181 Amatör, 164 Profesyonel) toplam 4.345⁽²⁾ olduğunu söylemek mümkün görülmektedir.

5. SPOR KULÜPLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ

Spor kulüpleri genelde dernek statüsünde faaliyet gösterir. Türk vergi mevzuatına göre dernekler vergi mükellefi değildir, ancak bunların iktisadi işletmeleri varsa bu işletmeleri kurumlar vergisine tabi olur.

Kurumlar vergisi halihazırda Kurumlar Vergisi Kanunu'na⁽³⁰⁾ göre tespit olunan kurum kazancından % 30 oranında alınır.

Kulüplerin profesyonel spor şubeleri, spor okulları, lokalleri, mağazaları, spor salonları, sosyal tesisleri ve benzeri işletmeleri birer "iktisadi işletme" olduğu için, ticari kazanç elde etme amacı güdüldüğü ve kayıtlarına girdiği sürece verginin konusuna da girer. Fakat örneğin spor okullarında kursiyerlerden mevzuatına uygun olarak alınan "bağışlar"da ticari amaç güdülmemiş olur. Yani GSGM tarafından tescil edilmiş dernekler veya kamu idare ve müesseselerine ait "idman ve spor müesseseleri" ile sadece "idman ve spor faaliyetinde bulunan anonim şirketler" kurumlar vergisinden muafır (Kurumlar Vergisi Kanunu, madde 7/8). Doğal olarak Kurumlar Vergisi Kanunu'na göre spor faaliyetiyle birlikte başka faaliyetlerde de bulunan veya spor faaliyetleri haricindeki başka faaliyetlerle uğraşan anonim şirketler ise muafiyetten yararlanamayacaktır.

Diğer taraftan Gelir Vergisi Kanunu'nun (GVK)⁽²¹⁾ "ücretin" tarif edildiği 61/6 maddesine göre, sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler ücret olarak adlandırılır. Aynı Kanun'un 23. maddesine göre ise amatör sporcu çalıştıranların, her yıl milli müsabakalara iştirak ettiklerinin belgelenmesi ve bu amatör sporculara ödenen ücretler (Asgari ücretin iki katını aşmamak kaydıyla) Gelir Vergisinden istisnadır. Yine bu Kanun Geçici 64. maddesine göre ise 31/12/2007 tarihine kadar sporculara ücret olarak yapılan ödemeler gelir vergisinden istisnadır. Bu ücretler üzerinden % 15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılır. Bu istisnanın tevkif yoluyla ödenen gelir vergisine şümulü yoktur. Bakanlar Kurulu % 15 oranını % 25 oranına kadar artırmaya veya kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir.

*Muvaza: Danışıklı işlem, bir sözleşmenin şekil ve şartlarını belirleyen iki tarafın, gerek bilerek ve gerekse sözleşmedeki gerçek amacı gizlemek için kullandıkları yöntemler, gizlenmiş sözleşmenin gerçek durumu.

Yurt dışına sporcuların ve teknik adamların transferlerinin vergilendirilmesinde dikkat edilmesi gereken en önemli konu ise bu kişilerin, G.V.K'nın 3, 4 ve 5. maddelerine göre Türkiye'de mukim olup olmadıklarının tespitidir. "Tam ve Dar Mükellefiyet" ayrımı açısından vergilendirmede G.V.K'nın bu maddelerinden yararlanılmaktadır. Tam mükellefiyette mükellefler, Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri gelirlerin tamamı üzerinden vergilendirilirler. Dar mükellefler ise yalnızca Türkiye'de elde ettikleri gelirler üzerinden vergilendirilirler. Türkiye'de yerleşmiş olanlar ile resmi daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup, adı geçen daire, kurum ve kuruluşların işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları gelir vergisi uygulamasında tam mükellef sayılmışlardır⁽¹⁾.

Diğer yandan profesyonel futbol faaliyetleri Katma Değer Vergisi (KDV)'ne tabidir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun⁽²³⁾ 1/1. maddesinde ticari, sınai, zirai ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetlerin vergiye tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin 1/3-g fıkrasında ise, genel ve katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birliklere, üniversitelere, dernek ve vakıflara, her türlü mesleki kuruluşlara ait veya tabi olan veyahut bunlar tarafından kurulan veya işletilen müesseseler ile döner sermayeli kuruluşların veya bunlara ait veya tabi diğer müesseselerin ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetlerinin katma değer vergisine tabi olduğu belirtilmiştir.

Bu maddelerde ifade edildiği üzere dernekler ile kamu idare ve müesseselerinin faaliyetleri doğrudan katma değer vergisinin konusuna alınmamış, bu kuruluşlara ait veya tabi olan müesseselerin yukarıda belirtilen ticari, sınai, zirai ve mesleki nitelikteki teslim ve hizmetleri vergiye tabi kılınmıştır. Bu hükümler gereği yukarıda belirtilen idman ve spor müesseselerine sahip dernekler ile kamu idare ve müesseseleri bu statüleri ile verginin mükellefi olmayıp, yalnızca bu müesseselere ait veya tabi olan iktisadi işletmeleri nedeni ile mükelleftirler. Anonim şirket statüsünde sportif faaliyetlerde bulunan kuruluşların bütün teslim ve hizmetlerinin Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1/1. maddesi gereğince vergiye tabi olduğu ise açıktır.

Spor kulübü dernekleri amatör ve profesyonel spor faaliyetleri yanında çeşitli alanlarda faaliyet gösteren müesseselere sahiptirler. Bir iktisadi işletme niteliğinde olan profesyonel futbol şubeleri ile, sosyal tesis, lokal, otopark, spor okulları ve kursları, spor sahaları, sağlık merkezleri, plaj tesisleri ve benzeri iktisadi işletmelerin teslim ve hizmetleri, yapılan açıklamalar çerçevesinde katma değer vergisinin konusuna girmektedir.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1/3-g maddesine göre, profesyonel futbol şubelerinin katma değer vergisi kapsamına giren teslim ve hizmetleri şu şekildedir: Maç hasılatları, Spor toto-loto ve lotogol isim hakkı gelirleri, spor malzemesi ve hediyelik eşya satışı, yayın hakkı gelirleri, reklam gelirleri, diğer gelirler⁽²⁰⁾.

Yine Katma Değer Vergisi Kanunu'nun verginin konusunu teşkil eden işlemlerin belirlendiği 1/3-c maddesiyle profesyonel sporcuların katıldığı sportif faaliyetler, karşılaşmalar, yarışlar ve yarışmalar tertiplenmesi, gösterilmesi, KDV Kanunu kapsamına alınmıştır. Profesyonel sporcuların katıldığı futbol faaliyetlerine ilişkin olarak düzenlenen biletler, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun olacak ve bilet bedeli katma değer vergisi dahil olarak belirlenecektir.

KDV Kanunu'nun 28. maddesine göre katma değer vergisi oranı, vergiye tabi her bir işlem için % 10'dur. Bu oran 2002/4480 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca Karar eki listelerde yer alanlar hariç olmak üzere, vergiye tabi işlemler için %18 olarak belirlenmiştir. Bakanlar Kurulu bu oranı, dört katına kadar artırmaya, % 1'e kadar indirmeye, bu oranlar dahilinde muhtelif mal ve hizmetler ile bazı malların perakende safhası için farklı vergi oranları tespit etmeye yetkilidir.

Sporcu transferi bonservis, kiralama veya yetiştirme tazminatı bedellerinin K.D.V'ne tabi olup olmadığı hususunda ise 55 seri numaralı KDV Genel Tebliği açıklayıcı mahiyette olup, bu Tebliğ'de "... Ticari nitelikten ziyade faaliyetin zorunlu bir unsuru olarak yapılan futbolcu transferleri ile kiralamaları karşılığı kulüplerce elde edilen bedeller, K.D.V. Kanunu'nun 1/3-g maddesi kapsamında sayılamayacağından K.D.V'nin konusuna girmemektedir..." denilmektedir⁽²⁰⁾. Dolayısıyla bu tür faaliyetleri nedeniyle spor kulüplerinin KDV ödeme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Başaran'a göre Türkiye'de yerleşik spor kulübü/anonim şirketler tarafından yurt dışında yerleşik spor kulüplerine gerçekleştirilen sporcu oynama hakkı satışı veya kiralanması işlemleri ihracat kapsamındadır. İhracat istisnasının düzenlendiği 3065 sayılı K.D.V.'nin 11'inci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendine göre, ihracat teslimleri K.D.V.'den istisna bulunmaktadır.

Kanaatimize göre bu istisna aynı tür faaliyetlerden doğacak Damga Vergisi için de geçerlidir. İstisnanın profesyonel spor branşları için olması ise dikkat çekicidir.

Spor kulüplerinin kamuya yararlı dernek statüsünde olup olmaması da ödenecek vergiyi etkilemektedir. Şöyle ki spor kulüplerinin kamuya yararlı dernek statüsüne sahip olması durumunda bunlara yapılan bağışlar, beyan edilen gelirin veya kurum kazancının yüzde 5'i ile sınırlı olarak vergi matrahından düşülebilecektir.

Spor kulüplerini vergi sistemi açısından ilgilendiren diğer önemli bir husus ise sponsorluk çalışmalarıdır. Ülkemizde sponsorluk, 04.03.2004 tarihinde kabul edilen 5105 sayılı Kanun⁽²⁸⁾ (3289 sayılı Kanun'a eklenen 3. madde) ve GSGM Sponsorluk Yönetmeliği⁽⁶⁾ ile yasal zemine kavuşturulmuştur. Bu çerçevede sponsorluk harcamalarının amatör spor dalları için tamamını, profesyonel spor dalları için % 50'sini gelir vergisi mükellefi olanlar gelirlerinden (193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 89. maddesi), kurumlar vergisi mükellefi olanlar ise kurum kazancından (5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 14/6.md.si) indirebileceklerdir.

Tescilli ve bağlı olduğu federasyonun müsabakalarına katıldığını belgeleyerek sözleşme yapan spor kulüpleri de sponsor alma hakkına sahiptirler.

6. SPOR KULÜPLERİNİN TEMEL PROBLEMLERİ

Her alanda olduğu gibi sportif alanda da mevzuatın hazırlanması ve geçerlilik kazanması bir prosedür dahilinde olmaktadır. Kanunlar veya ilgili yönetmelikler ile diğer mevzuat doğal olarak yapılaş dönemlerindeki ekonomik, sosyal ve siyasi izleri taşımaktadır.

Spor kulüplerinin yukarıda anlatılan hukuki yapılanmasına ilişkin mevzuat da kendi dönemi içerisinde ve belirli bir görüş çerçevesinde yapılmış olsa da, değişen ekonomik ve siyasi konjonktür ile sosyal ve toplumsal yapı diğer hukuki mevzuatta olduğu gibi spor hukuku mevzuatının da kalıcı ve yeterli olmasının önüne geçmiş, sportif alanla ve spor kulüpleriyle ilgili yasaların değiştirilmesi her zaman mümkün ve zamanında olmamış*, bundan ötürü de bir çok sorunun doğmasına meydan vermiştir.

Değişen şartlar çerçevesinde spor kulüplerinin günümüzde karşılaştıkları sorunların büyük kısmının hukuki düzenlemelerden kaynaklandığını söylemek mümkünse de, sorunların tek sebebinin aşağıda görüleceği üzere yasalara bağlamak doğru olmayacaktır. Zira hukuki anlamda birer kişilik olarak kabul edilen spor kulüplerinin organları vasıtasıyla yaptıkları iş ve işlemler, tercihleri de yerine göre problemlere sebep teşkil etmektedir. Hukuki düzenlemelerden ve/veya kulüplerin yaptıkları uygulamalardan kaynaklanan sorunları şu şekilde özetlemek mümkündür:

6.1. Yasal Düzenlemelerden Kaynaklanan Sorunlar

- Hukuki yapılanmasını Türk Medeni Kanunu ve dolayısıyla Dernekler Kanunu çerçevesinde "dernek" şeklinde gerçekleştiren spor kulüplerinin gelir kalemleri kısıtlıdır, faaliyet alanları dardır. Bu kulüpler dernek olmanın bir sonucu olarak ticari faaliyette bulunamadıkları, ticari gaye güdemedikleri için mali yönden güçsüzdürler. Zira Dernekler Kanunu ve diğer mevzuatın çizdiği çerçeve bu amatör spor kulüplerinin gelir getirici kalemlerini, faaliyet alanlarını sınırlamaktadır. Dernek yapılanması içerisinde mali yönden güçlenmek mümkün değildir. Kulüp hedeflerine ulaşmak, başarılı olmak için ise mali yönden güçlü olmak şarttır. Günümüzün dev rekabet koşullarında, sporun bir endüstri haline geldiği ortamda, büyük bahislerin ve sponsorlukların gerçekleştiği bir sektörde sporun ana unsuru olan kulüplerin dernek statüsünde hedeflerine ulaşması zor görülmektedir.

---

* Sırasıyla 1983 ve 1985 yılından beri yürürlükte olan Dernekler Kanunu ve Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği ancak yaklaşık 20 yıl sonra 2004 ve 2005 yılında yenilenebilmiş, bu bağlamda spor kulüpleri ile ilgili değişik kanun tasarıları da TBMM'ye sunulmuş, fakat halen yasalasmamıştır. Diğer yandan Futbol Federasyonu'nun özerkleşmesinden yıllar sonra diğer spor federasyonlarının da özerkleşebilmesi için 3289 Sayılı Kanun'da da 5105 sayılı Kanun ile önemli değişiklikler yapılmıştır. Bunun yanında GSM'nin yerine Spor Yüksek Konseyi (2001) yahut Spor Yüksek Kurumu (2003) oluşturulması çalışmaları da halen sürdürülmektedir. Görüldüğü üzere sportif alandaki yasalar günün şartlarını çok geriden ve yavaş bir biçimde takip ederek, yenilenmektedir.

- Vergi oranlarının yüksekliği spor kulüplerinin başlıca şikayet konularından birisidir. Örneğin sporcuların net ücret talep etmeleri nedeni ile stopaj* vergi yükü tamamen spor kulüplerinin üstünde kalmaktadır. Sporculara yapılan ödemelerin stopajı ise halen % 15'tir. Yine yüksek oranlı (%18) KDV, spor kulüplerinin maç hasılatı gelirlerini azaltan unsurlardan biri olarak göze çarpmaktadır. Diğer yandan şirketleşen kulüpler bir nevi cezalandırılmakta, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94/6-b-i bendi uyarınca Sportif AŞ'lerden kulüplere ödenen kar payları % 25 oranında gelir vergisi kesintisine tabi tutulmaktadır.

- Spor kulüplerinin sorunlarından bir diğeri noterlerde düzenlenen kağıtlar için ödenen noter harçları ve damga vergisidir. Spor kulüpleri için bu yönde istisnalar getirilmeli ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

- Her ne kadar GSGM açısından önemli bir gelir kalemi ve ihtiyacı olduğu bilinse de GSGM'nin spor malzemeleri ile araç ve gereçlerine alınacak reklamlar üzerinden sözleşme bedelinin %5'i oranında pay talep etmesi⁽⁵⁾ ve mülkiyetindeki tesislerin reklam bedellerini kendisinin alması spor kulüplerinin gelirleri açısından negatif etki yapmaktadır.

- Yasada yapılan değişiklik ile gerekli yasal zemin hazırlanmış olmakla birlikte⁽³¹⁾ şimdilik sadece futbolda düzenlenmekte olan müşterek bahislerde futbol takımlarının yaptıkları mücadele ile sağlanan gelirden futbol dışı kaynaklara, yaklaşık 5 ayrı fona kesinti yapılmaktadır. Bunun haricinde Maliye Bakanlığı'nın brüt gelir üzerinden futbolda % 5, diğer spor dallarında %10'luk bir vergi talebi ve bayilerin elde ettikleri kar da yine bu gelirden sağlanmaktadır⁽³²⁾. Bu gelirden futbol dışındaki fonlara kesinti yapılması, bayi payı ve Maliye Bakanlığı'nın vergi talebi dikkate alındığında futbol kulüplerine ayrılan pay kulüplerce yeterli görülmemekte ve kesintileri ismi kullanılan kulüpler tarafından tepkiyle karşılanmaktadır.

- Spor kulüplerinin tesisleşerek sporu tabana yaymaları çalışmalarında gayrimenkullere duydukları ihtiyaç fevkalade önemlidir. Bu amaçla sözkonusu gayrimenkullerin tahsisi, satılması, kiralanması, intifa hakkının alınması esnasında talepte bulunan spor kulübünün diğer kişi, kurum/kuruluşlara uygulanan genel hükümlerle karşılaşması spor kulüpleri açısından sıkıntı doğurmaktadır. Benzer şekilde üzerlerinde spor tesisleri yaptıkları arsa ve araziler için de Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne, GSGM'ye ve diğer kamu kurum/kuruluşlarına çok yüksek miktarlarda intifa**, irtifak*** ve kira bedelleri ödemektedirler. Suiistimal edilmemek şartıyla, diğer kurum/kuruluşlar da mağdur edilmeksizin ve sporda eşitlik ilkesi çerçevesinde kulüplerin bu yöndeki profesyonel ve mantıklı talepleri değerlendirilmelidir.

* Stopaj: Ödeme yapanın, ödenecek tutar üzerinden hesaplanacak vergiyi kaynakta kesmesi.

** İntifa hakkı; Mülkiyeti başkasına ait olan bir maldan (Örneğin GSGM'ye ait bir stadyum) yararlanmaya imkan veren, kişiye (Örneğin tüzel kişiliğe sahip bir spor kulübüne) mahsus sınırlı aynı hak. Kısaca bir tür kullanma ve yararlanma hakkıdır. İntifa hakkı sahibi, hakkın konusu olan malı zilyetliğinde bulundurma, yönetme, kullanma ve ondan yararlanma yetkilerine sahiptir.

*** İrtifak hakkı; Bir menkul üzerinde yararlanma veya kullanmaya ilişkin yetkilerin bütününe yahut bir bölümünü hak sahibine sağlayan veyahut menkulün mülkiyetine ilişkin bazı hakların kullanılmasından kaçınmayı içeren ve bunu diğer bir menkul veya kişi lehine veren sınırlı aynı bir haktır.

- Spor kulüplerinin vergi borçları haricinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na (eski adıyla SSK) yüklü miktarda sigorta borçları bulunmaktadır. Bu borçlar için tıpkı vergi borçlarının yeniden yapılandırılması ve taksitlendirilmesi gibi bir program da uygulanmamıştır. Ayrıca hesapsız ve ani yönetim kararlarıyla müsabaka yaptıkları tesisleri kiralamalarından, uzun süreli kullanım hakkını almalarından dolayı yine yüklü miktarda kira borçları sözkonusudur.

- Kulüpler sportif alanın olmazsa olmazlarıdır. En önemli unsurlarıdır. Buna karşın her ne kadar Dernekler Kanunu ve Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği değiştirilmiş olsa da, kulüplerin kuruluşu ve faaliyetlere devamı ile üst örgütlenmelerinde yerine getirilmesi gereken bürokratik işlemler oldukça fazladır ve örgütlenmeyi caydırıcı, zorlaştırıcı niteliktedir. Sağlıklı bir hukuki yapılanmaya imkan verecek Devlet desteği de yeterli görülmemektedir.

- Toplumların yapmadığı, yapmadığı girişimlerin ve etkinliklerin devlet, kamu kurum/kuruluşları tarafından yapılması ve bu konularda Devletin öncülük etmesi doğaldır. Spor alanında çeşitli sebeplerle kulüpleşme yönünde yeterli olmayan girişimler de devlet organlarının bu yönde attıkları adımlarla tamamlanmaktadır. Örneğin özellikle 1990'lı yıllardan sonra kulüpleşmenin öneminin fark edilmesiyle tüm Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine, İl Müdürlükleri bünyesinde spor kulübü kurulması talimatı verilmiş, okul kulüpleri kurulması desteklenmiş ve kulüp sayıları artırılmaya çalışılmıştır*.

Ancak yine çeşitli sebeplerden dolayı zamanla kamu kurum/kuruluşlarının spor kulüpleriyle çeşitli yönlerden bağlarının kesilmesi ve kaynak aktarımının sona erdirilmesine ilişkin tedbirler** getirilmiştir. Haklı yönleri de bulunmakla birlikte alınan bu tedbirler bazı branşlarda uluslararası alanda başarıyı dahi yakalamış spor kulüplerinin kapanmasına, zor durumlara düşmesine meydan vermiştir.

- TFF tarafından GSGM'ye ait tesislerde düzenlenen (intifa hakkı verilen tesisler hariç) resmi ve özel profesyonel her türlü futbol müsabakalarında ve yurt içindeki temsili ve milli futbol müsabakalarında bilet satışlarında elde edilen hasılatın GSGM'ye kesinti yapılmaktadır. İntifa hakkı verilen tesislerde ise müsabakaların net hasılatının sadece %7'si Genel Müdürlük payı olarak Genel Müdürlük hesabına gönderilmektedir⁽⁷⁾. Bilet satış gelirinin, yani bilet hasılatının spor kulüpleri açısından çok önemli bir gelir kalemi olduğu açıktır. Dolayısıyla hasılatın sahibi olan kulüpler açısından bakıldığında bu kesinti büyük bir sorundur. Ancak yapılan bu kesintinin hangi amaçla kullanıldığına bakıldığında ve bu payın o İl'deki amatör sporlara harcanarak, kalan hasılatın konuya ilişkin Yönetmelik çerçevesinde müsabakalara dağıtıldığı göz önüne alındığında yapılan kesintinin haklılık payı ortaya çıkmaktadır.

* 1987'de 3.485, 1992'de 4.922, 1997'de 5.348 olan toplam spor kulübü sayısı 2002 yılında 6.035'e, 2005 yılında 6.351'e ve 2006'da 2005'e göre %10 artışla 7.532'ye yükselmiştir. 2007 itibarıyla GSGM'ye kayıtlı spor kulübü sayısı 8.449'dur.

** 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları İle İlişkilerine Dair Kanun, 27.06.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 2003/39 sayılı Başbakanlık Genelgesi, 2004/2 sayılı İçişleri Bakanlığı Genelgesi bu tür tedbirleri içeren başlıca mevzuattandır.

- İnternet üzerinden veya yasal olmayan yollardan oynatılan bahis oyunlarında spor kulüplerinin isimleri kullanılmakta, mücadeleleri bahis oyununun konusunu teşkil etmektedir. Ancak bu durumun spor kulüplerine hiçbir maddi getirisi bulunmamaktadır. Aksine şike, teşvik primi gibi hukuka aykırı davranışlar sergilenerek kulüplerin veya sporcularının isimleri yıpratılmaktadır. Bu konuda yasal düzenlemeler yapılmakla birlikte⁽³¹⁾, caydırıcılıktan uzaktır. Yasaklamaya ilişkin emsal teşkil edecek yargı kararı da yok denecek kadar azdır*.

6.2. Mali Sorunlar

- Kulüpler için dernek olmanın getirdiği dezavantajları bertaraf etmenin yolu olarak görülen ve özellikle 1990'lı yıllardan sonra hız kazanan şirketleşme yöntemi de spor kulüplerince yanlış anlaşılmalı ve uygulanmalı; şirketleşme, spor kulüplerinin ana hedefi haline gelmiştir. Sadece şirketleşmek yeterli görülmemiştir. Üstelik şirketleşme esnasında spor kulübünün yapısı, elindeki imkanları, menkul ve gayrimenkullerinin çeşit ve miktarına bakılmaksızın doğrudan şirketleşme yoluna gidilmiş, örneğin ürün şirketi mi, yatırım şirketi mi yoksa Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı (GYO) mı olunacağı yönünde yanlış tercihlerde bulunulmasına sebebiyet vermiştir. Oysa şirketleşme hiçbir zaman ana amaç olmamalıdır. Sportif alanda mücadele eden kulüplerin ana amacı eşitlik ilkesi içerisinde, spor etiği çerçevesinde başarıyı yakalamak olmalıdır. İşte şirketleşme de bu ana amaca hizmet eden bir araç olmalı ve öyle görülmelidir. Mesela bir şirketin nasıl yönetildiği irdelenerek bu yönetim şekli spor kulübüne uygulanmalıdır. Yine bir şirketin mali yönden nasıl güçlendiğine bakılarak bu yöntemler spor kulübüne yansıtılmalıdır. Dahası kulübün ekonomik ve sosyal potansiyeli göz önüne alınarak şirket tercihleri yapılmalıdır. Zira şirketleşmede tercih edilen yol bazı faaliyetlerde bulunulmasını engelleyici niteliktedir. Şirketleşen kulüp yeri geldiğinde ticari faaliyetlere girmeme avantajını da kullanabilmeli, şirket hisselerinin mutlaka halka arz edilmesi gerektiği düşüncesi içerisinde şirketleşen kulübün hisseleri hemen halka arz edilmemeli, halka arz gelir getirici alternatif bir finansman aracı olarak görülmeli, atılacak ekonomik adımların ve elde edilen başarıların neticesine göre bu duruma profesyonelce karar verilmelidir.

- Bu bağlamda hemen hemen bütün spor kulüplerinin büyük bir finansman sorunuyla karşı karşıya olduklarını söylemek mümkündür. Bu durum amatör spor branşlarıyla uğraşan spor kulüplerinde daha belirgindir. Kulüplerin birçoğu borç ve haciz içerisinde. Yöneticilerine şahsi malvarlıkları için haciz ve yurtdışına çıkışları için yasadışı uygulanmaktadır. Ayrıca kulüp üyelerinin ve yönetim anlayışının muhafazakar düşünce yapısı, kulüp tüzüklerinin günümüz şartlarına uygun olmaması, özellikle tüzüklerin değiştirilebilmesinin önündeki hukuki güçlükler gelir getirici kalemlerin çeşitlendirilmesine engel teşkil eden başkaca unsurlardır.

- Ülkemizdeki spor kulüplerinin büyük bir kısmında kulüp bütçeleri zengin yöneticilerin maddi desteğine göre yapılmaktadır. Varlıklı yöneticiye dayalı bir mali sistem bulunmaktadır. Bu durum

* Yasaklamaya ilişkin ilk yargı kararı 4.Sulh Ceza Mahkemesi'nin 02.08.2007 tarih ve 2007/1117 sayılı kararı'dır.

ise modern yönetim anlayışları ve bütçe prensipleriyle uyuşmamaktadır. Kurumsallaşmaya da engel olmaktadır. Üstelik bu yöneticinin kulüp yönetiminden ayrılması yahut yönetim ile ters düşmesi halinde yaptığı yardımlar eline koz olarak geçmekte, yeri geldiğinde kulüp gelirlerine temlik dahi koydurmaktadır.

- Amatör spor kulüplerinin gelirlerinin büyük bölümünü -eğer mevcutsa- profesyonel futbol şubelerinin elde ettiği gelir oluşturmaktadır. En büyük geliri sağlayan futbolun elde ettiği gelir diğer branşları da finanse etmekte, bu branşların giderlerini karşılamak amacıyla kullanılmaktadır. Futbol branşından elde edilen gelirin yine futbola harcanmaması, futbola yatırım olarak kullanılmaması ise bu branşın da gelirini düşürmekte, dolayısıyla kulübün gelirleri düşmekte, bir nevi kısır döngü yaratılmaktadır. Olması gereken, futboldan gelen gelirin yine futbola harcanmasıdır. Bu durumda özellikle amatör dallar için çıkış yolu sponsorluk çalışmalarının artırılmasıdır.

- Tüm spor branşlarında fakat özellikle profesyonel kabul edilen branşlardaki yüksek rakamlı sporcu ve teknik heyet sözleşmeleri kulüplerin mali yükünün ve dolayısıyla maddi sorunlarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Kulüplerin sağlıklı ve profesyonelce yürütemedikleri transfer görüşmeleri ve ayrıca gerçekleştirilen transferlerde kendi aralarında anlaşamamaları transfer ve bonservis bedellerinin çoğu zaman gereksiz yere artmasına sebep olmaktadır.

6.3. Kulüp Yönetimlerinden Kaynaklanan Sorunlar

- Sporcuların müsabaka, antrenman yahut özel yaşamları esnasında geçirdikleri sakatlıklar, yaralanmalar ve hatta ölümler spor kulüplerine hem maddi, hem de manevi kayıp olarak yansımaktadır. Bu sporcuların kulübün yatırım yaptığı gelecek vadeden yahut popüler/elit bir sporcu olması durumunda kulüp zararı daha da büyük olmaktadır. Sporcular, hatta teknik heyet için hayata geçirilecek bir sigorta sistemi bütün bu sorunların giderilmesi için yeterli olabilecektir.

- Kulüp yönetimlerinin spor sponsorluğunu kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektöre detaylı olarak anlatamaması, sponsorluk çalışmalarının faydalarını açıkça ortaya koyamaması sebebiyle kulüpler sponsorluk gelirinden mahrum kalmaktadır. Bürokratik işlemler kurum/kuruluşlarca vakit kaybı olarak görülmektedir. Diğer alanlardaki (bilim, eğitim, kültür, sanat gibi) sponsorluklar yönetimler tarafından sportif alana kaydırılmamaktadır. Yine sponsor firma sayısı arttırılmamakta ve çeşitlendirilememektedir. Mevcut sponsorluk çalışmaları da daha çok kamuoyunda en popüler olan branşlardaki kulüplerde yoğunlaşmakta, kulüp yönetimleri bunları yönlendirememektedir. Spor kulüplerinin kendi aralarında ortak irade oluşturamaması sponsorluk alanında da devletin teşvikini veya cazibeyi arttırıcı çalışmaları zorlamaktadır. Sponsorluk nedeniyle ödenmemesi gereken vergiye ilişkin oranlar teşvikten uzak ve karışıktır. Tüm bu hususlar spor kulüplerinin sponsorluk çalışmalarından yeterince faydalanamaması, gelirlerini arttırılmaması sonucunu doğurmaktadır.

- Spor kulüplerinin çoğunluğu profesyonel bir yönetim anlayışına sahip değildir. Bu bağlamda spor kulüpleri ile ilgili tüm mevzuatın kulüpler lehine yenilenmesinden daha önemlisinin, bu

mevzuatı kulüp lehine yorumlayacak ve uygulayabilecek profesyonel bir yönetim anlayışı olduğu düşünülmektedir. Ülkemizde kulüplerin şirketleşmeleri, profesyonel yönetim anlayışına sahip olmaları ve kurumsallaşmaları aynı paralellikte gerçekleşmemektedir. Kurumsal ve profesyonel bir yönetim anlayışına sahip olunmaması başlıca; kulüp yönetiminin çok sesli olması, yöneticilerin ve dolayısıyla kulübün kamuoyunda itici hale gelmesi, alınacak kararların sağlıklı ve yerinde olmaması, görev yetki ve sorumlulukların belirlenememesi, kulüp işleyişi ve denetiminin sağlıklı yürütülememesi, işletmenin ve organizasyonun profesyonelce gerçekleştirilememesi, mali sorunların çözülememesi, gelir kalemlerinin arttırılamaması, mevcut gelirlerin verimli değerlendirilememesi, giderlerin azaltılamaması, gerçekçi bir bütçe ile orta ve uzun vadeli plan/program yapılamaması, personelin ve sporcuların verimsizliği gibi pek çok soruna sebebiyet vermektedir.

- Kulüplerin elde ettiği başarıların maddiyata dönüştürülmesinde veya ileriye dönük yatırım yapılmasında, sporcu transferlerinde kulüp yönetimleri tarafından zamanlama hataları yapılmakta, bu da büyük fırsatların kaçmasına, hatta zarar doğmasına sebep olmaktadır. Sporcuların geleceğinin görülememesi, seçilen sponsorların piyasadaki durumu, sponsorun ürettiği mal veya hizmetin kalitesi, bunların kulübe sağlayacağı fayda ve sponsorluk süresi yapılan planlama ve sözleşmelerde dikkate alınmadığı için özellikle uzun vadeli sponsorluk anlaşmalarında ve sporcu transferlerinde spor kulüpleri açısından sıkıntılar doğmaktadır.

- Sporcuların sporculuk yaşamlarını maddi bir karşılığa dönüştürme, geçimlerini sağlamanın da ötesinde parasal birikime sahip olma düşüncesi içerisinde doping, şike gibi yasal olmayan ve spor etiğiyle bağdaşmayan hareketlere girişmeleri hem kendileri açısından, hem de mensubu oldukları spor kulüpleri açısından büyük sorunlar yaratmaktadır. Bu tür eylemlerinin tespiti neticesinde aldıkları sportif cezalar sadece kendilerini değil, spor kulüplerini de maddi ve manevi olarak zor durumda bırakmaktadır. Kulüplerde profesyonel bir kriz yönetiminin de uygulanamaması neticesinde kamuoyu önünde kulübün imajı bozulmakta, borsadaki hisse fiyatları düşmekte, gelirleri olumsuz etkilenmekte, prestij kaybına uğramakta, hatta küme düşme cezası dahi alabilmektedirler.

- Bunun yanında kulüp yönetimlerinin spor sözleşmelerinden doğan yükümlülüklerini sözleşmeye uygun olarak yerine getirmemesi neticesinde kulüplerin maddi ve manevi tazminat davalarına muhatap olmaları da sıkça rastlanan bir durumdur. Sözleşme şartlarına uygun davranılmaması sebebiyle kulüplerin ödedikleri tazminatların haricinde ülke ve dünya kamuoyunda kaybettikleri prestij ve imaj kaybı da geleceğe yönelik olarak spor kulüplerinin çok daha zor durumlara düşmesine sebep olmaktadır.

- Spor kulüpleri profesyonel bir menajerlik sistemi ile yönetilmemektedir. Bunun sonucunda sporcu ile sporcu, sporcu ile kulüp yönetimi/yöneticisi, sporcu ile teknik heyet yahut teknik heyet ile kulüp yönetimi/yöneticisi arasında iletişim eksikliğinden kaynaklanan gereksiz sorunlarla karşılaşmaktadır. Bunun yanında karşılıklı taleplerin iletilmesi imkanı da ortadan kalmış olmaktadır.

Oysa sporcular ile teknik heyet ve kulüp yönetimi, hatta taraftarlar arasında köprü vazifesi görecek bir menajerlik sisteminin oluşturulması bu tür sorunların asgari seviyeye inmesine hizmet edecektir. Tercihen sportif alandan seçilecek ve menajer olarak görevlendirilecek kişi aynı zamanda sayılan spor unsurları üzerinde saygınlığı ve donanımıyla otorite de kurabilecek, onları kaynaştırabilecek, kulüp yönetimi/yöneticisinin gereksiz yere sporcu ve teknik heyet ile birebir görüşmesini, birbirleriyle muhatap olmasını, ciddiyetten uzak yahut gergin bir spor ortamının doğmasını engelleyebilecek, takımın her türlü seyahatinin organizasyonu ile ilgilenebilecek, kurumsallaşmaya katkıda bulunabilecek türden profesyonelliğin gerektirdiği niteliklere sahip olmalıdır.

- Spor kulüpleri sportif alandaki en küçük örgütlenmelerdir. Her örgütün ve dolayısıyla kulübün bir amacı, çevre ile etkileşimi vardır. Spor kulüplerinin hedeflerine ulaşıp ulaşmadıklarını en belirgin olarak performansları, elde ettikleri başarıları ortaya koyar. Zira spor kulüplerinin asıl amacı sportif alanda başarılı olmaktır. Günümüzde ise kulüp yönetimleri bu asıl amaca paralel olmayan, ters düşen fiil ve eylemlerde bulunmakta, kendi menfaatlerine fakat kulüp amacına hizmet etmeyecek idari kararlar aldıkları görülmektedir. Spor kulüplerinin istenen başarıya ulaşamaması, küçük beklentilere dahi cevap verememesi, dahası şike-doping gibi amaca ters uygulamaları görülmesi kulübün çevresi ile etkileşimlerinin azalmasına, ihtiyacı olan desteğin ortadan kalkmasına meydan vermektedir. Ayrıca karlılık ve büyüme amacıyla şirketleşen kulüpler yine bu sebeplerden dolayı bir türlü ekonomik amaçlarına ulaşamamaktadır.

- Bir çok spor kulübünün tesis, personel, teknik donanım eksikliği vardır. Personeline dönük hizmet içi eğitim imkanı bulunmamaktadır. Asli görevleri olan eğitim yanında, sağlık ve altyapı hizmetlerinde de yetersizdirler. İdari yönetim zaafı sebebiyle yerel kamuoyu ve Devlet desteğinden de mahrum kalan bu kulüpler çok zor şartlar altında sportif alanda mücadele etmektedirler.

- 3289 sayılı GSGM Kanunu'nun 25. maddesine göre, mevzuatına uygun olarak GSGM'ye tescil olan kulüplerin amatör faaliyetleri için GSGM aynı ve nakdi yardımda bulunabilir. Ancak bu yardımlar uygulamada daha çok spor kulübü yönetiminin GSGM ve siyasilerle ilişkilerinin yoğunluğuna göre yapılır. Zira -GSGM'nin imkanları da göz önüne alındığında- her isteyen spor kulübüne yardım yapılması mümkün olmamaktadır. Bu tür ilişkilerde başarısız olan kulüp yönetimleri gerekli yardımları alamamakta ve mahrum kalmaktadır.

- Benzer bir durum da Spor-Toto Teşkilat Müdürlüğü tarafından düzenlenen müşterek bahis oyunlarında sözkonusudur. Şöyle ki; spor kulüpleri, isimleri bahis listelerinde yer aldığı sürece Spor-Toto Teşkilatı'ndan o haftaki bahis hasılatına göre belirlenen bir pay alırlar. İsim hakkı denilen bu pay, spor kulüpleri için büyük ve önemli bir gelir kaynağıdır. Ancak bahis listelerine girebilmesinde yine kulüp yönetiminin GSGM ve siyasilerle ilişkilerinin düzeyi ön plana çıkar. Zira futbol branşı bulunan her spor kulübü bu listelere girebilmek için uğraş vermektedir. Etkin olan kulüp yönetimleri bu listelerde kendisine yer bulabilmektedir.

6.4. Örgütlenme İradesindeki Eksikliklerin Yarattığı Sorunlar

- Spor kulüpleri ile sporcular arasındaki sözleşme ilişkisinin bir nevi hizmet sözleşmesi niteliğinde olduğu kabul edildiğinde⁽⁹⁾ aralarındaki ilişkiden de işçi-işveren ilişkisi olarak bahsetmek mümkün hale gelmektedir. Böyle bir durumda ise tarafların grev ve lokavt gibi bir takım hakları doğar. Çalışanların/sporcuların grev hakkı, çalışanların/kulüplerin de lokavt hakkı burada hemen ön plana çıkmaktadır. 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nda⁽²²⁾ sendika kurma hakkına sahip oldukları anlaşılan sporcular ile işverenleri durumundaki kulüplerin grev ve lokavt hakkından yararlanamayacaklarına ilişkin bir düzenleme görülememiştir. Mevzuata bu yönde hüküm konulması ise konuyla ilgili tarafların, konu açısından bakıldığında ise kulüplerin bu husustaki iradeleriyle, istekleriyle, ısrarlarıyla, örgütlenmeleriyle, lobi faaliyetleriyle yakından ilişkilidir. Bu nedenle Devletin bu konuda hak yaratması beklenmemeli, bu yönde ortak bir irade oluşturularak, öncelikle spor kulüpleri kendi çıkarları yönünde örgütlenmelidirler.

- Spor kulüplerinin kendi aralarındaki düşünsel ve menfaat farklılıkları ile örgütlenme iradelerindeki eksiklik kendi aleyhlerine ortam ve gelişmeler yaratmaktadır. Örneğin naklen yayın hakkı, katılım bedelleri, milli sporcularının durumu, bahis oyunlarındaki isim haklarının miktarı gibi konularda spor kulüplerinin aleyhinde gelişmeler yaşanmaktadır. Çıkar çatışmaları bir yana bırakılmalı ve en azından asgari müştereklerde birleşilerek belirli konularda etkili bir lobi faaliyeti yürütülmelidir.

6.5. Spor Federasyonlarının Uygulamalarından Kaynaklanan Sorunlar

- Spor kulüpleri ile ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının çıkarlarının çatışması spor kulüplerini zor durumda bırakmaktadır. Örneğin federasyonlar elde ettikleri gelirleri kulüpler ile yeterince paylaşmamaktadır. Veya kulübün milli takıma verdiği sporcusunun hazırlık kampında yahut milli maç esnasında sakatlanması, yaralanması spor kulübünün sporcusundan mahrum kalmasına neden olduğu gibi, tedavi giderleri de maddi yük olarak kulübün üzerinde kalmaktadır. Bu tür giderlerin ilgili federasyonlar tarafından karşılanması yönündeki kulüp talepleri ise ulusal ve uluslararası federasyonun tepkisiyle ve olumsuz yaklaşımıyla cevaplandırılmaktadır.

- Spor federasyonlarının düzenlediği lig, kupa gibi resmi ve özel organizasyonlara katılabilmek için federasyonların kendilerini düşünerek belirlediği katılım ücretleri spor kulüplerinin karşılayamayacağı miktardadır. Bu durum özellikle amatör spor branşlarında faaliyet gösteren spor kulüpleri için oldukça büyük bir sorundur.

- Federasyonların, müsabakalarda şike yapıldığı yahut teşvik primi verildiği yönündeki iddialar üzerine yaptıkları incelemeler kulüplerin tepkisini çekmekte, incelemede yanlı davranıldığı yönünde yeni iddialara meydan vermektedir. Hakem atamaları da spor kulüplerinin tepkisini çeken başka bir federasyon uygulamasıdır. Neticede mağduriyet yaşayan yine spor kulüpleri olmaktadır.

- Tüm spor unsurları da dikkate alınarak spor kulüplerinin spor yönetimine katılımlarının oranı çerçevesinde sporda demokrasiden ve çoğulcu yönetimden bahsetmenin mümkün olacağı düşünülmektedir*. Spor federasyonlarının özerkleşmesi çalışmalarında bu durumun daha da önem kazandığı açıktır. Bu nedenle federasyonların Ana Statüleri'nin her seçim döneminde değişmesi engellenmeli, federasyonların genel kurullarına gidecek ve federasyon kurullarının seçilmesinde rol oynayacak kulüp temsilcilerinin belirlenmesine ilişkin usullerde netlik sağlanmalı, kulüp temsilcilerinin federasyon başkanı ve yönetim kurulu başta olmak üzere diğer kurulları da doğrudan seçmesi imkanı yaratılmalı ve artırılmalıdır.

- TFF Futbol Disiplin Talimatı'nın⁽⁴⁶⁾ 31. maddesinde çirkin, kötü tezahürat ve davranışa ilişkin yasakların ihlali halinde Profesyonel Futbol Disiplin Kuruluna sevk edilen kuruluşa para cezasından, küme düşürme cezasına kadar geniş bir yelpazede ceza öngörülmekte olup, taraftarın cezalandırılmasının yanında, kulübüne de bu cezadan pay çıkarılma ihtimali vardır. Konunun bu yönü tartışmaya değer ayrı bir durum teşkil etmektedir. Zira kulübün ve/veya kulüp yönetiminin zarar görmesini isteyen kişiler/taraftarların hukuka aykırı bu fiil ve eylemleri bilinçli gerçekleştirmeleri de mümkündür. Söz konusu cezalandırma, özellikle hukuktaki "cezaların şahsiliği" ilkesi ile de yakından ilişkilidir**.

- Futbolda kulüplerin gerçekleştirdikleri transferlerde TFF'ye yapmak zorunda oldukları ödenti miktarları, her sezon başı ödedikleri emeklilik hakkı ödentisi kulüpler açısından bakıldığında şikayet konusu olmaktadır. Özerkleşen diğer spor federasyonlarının da TFF'yi örnek aldıkları unutulmamalıdır. Bu bağlamda ödenti miktarları düşürülmeli veya doğrudan kulüp yerine futbolcudan tahsil edilmelidir.

- Bazı mevzuatta spor kulüplerine mali güçlerinden, yapabileceklerinden daha fazla sorumluluk verildiği, Federasyonlarca getirilen düzenlemelerin amacını ve spor kulüplerinin gücünü aştığı görülmektedir. Örneğin karşı takımın taraftarları veya kulübün kötü niyetli taraftarlarının yaptığı kötü tezahürat ve davranış neticesinde kulüp, en önemli gelir kaynağı ve dayanağı olan seyirciden mahrum kalabilmekte, seyircisiz oynama cezasına çarptırılabilir. Ya da 2004 yılından bu yana profesyonel kulüplerden Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)'nin, dolayısıyla TFF'nin istediği normlar, bu kulüplerin ekonomik güçlerinin çok üzerindedir.

- Spor kulüplerinin televizyon ve radyodan yapılacak müsabaka yayınlarından elde ettikleri gelirlerin bir kısmı doğrudan bağlı oldukları federasyonlara gitmektedir. Bu oran her branş için değişiklik göstermektedir. Örneğin futbolda bu oran %10'dur ve TFF'ye ödenmektedir. Bu kesinti ve oranı da kulüpler için önemli bir sorundur.

* Futbolda, 3813 sayılı TFF Kanunu'nda 04.12.2007 tarih ve 26270 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlük kazanan 5719 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik neticesinde TFF Genel Kurulu'nun üye sayısı 223'ten 267'ye yükseltilmiş, 267 üyenin 236'sının futbol kulüplerinin temsilcilerinden oluşmasına imkan tanınmıştır.

** Cezaların şahsiliği ilkesini "cezanın ancak suçu işleyen veya işleten kişiye yönelik uygulanabileceği" şeklinde tanımlamak mümkündür.

- Başta TFF olmak üzere spor federasyonlarının, futbolcuların ve diğer sporcuların sözleşmelerinin noter tasdikli olmasını mecbur kılması, spor kulüplerinin çok yüksek maliyetli harç ve damga vergisi ödemelerine sebep olmaktadır.

6.6. Kulüplerarası Güç Dengesizliğinin Yarattığı Sorunlar

- Dernekler Kanunu çerçevesinde yapılan spor kulüplerinin büyük ve özellikle de müessese kulüpleriyle aynı kulvarlarda mücadele etmesi oldukça zor görülmektedir. Müessese kulüplerinin büyük kurum/kuruluşların ismi ve sınırsız desteği ile her türlü mücadeleye girmesi, güç dengelerini sınırlı bütçe ve imkanlarla mücadele etmek zorunda kalan diğer spor kulüplerinin aleyhine bozmaktadır. Bu kulüplerin bir çok branşını kapatmasına, hatta kulübün sportif alandan çekilmesine neden olmaktadır

- Devletin mülkiyetindeki spor saha ve tesislerinin talepte bulunulması halinde isteyen yahut daha güçlü olan spor kulübüne tahsis edilmesi, kiralanması, kullanım hakkının uzun süreli devredilmesi, aynı spor branşında faaliyet gösteren diğer kulüpleri zor durumda bırakmaktadır. Zira kullanım hakkını eline geçiren kulüp diğer kulüplerin bu spor saha ve tesislerinden yararlanmasına izin vermemekte, yahut işin ticaretini yaparak ve tesis bakımından tekelleşerek devletin belirlediği meblağdan daha yüksek kullanım bedeli istenmektedir.

7. SONUÇ

Spor kulüpleri, sportif alanın en küçük örgütleri olup; ekonomik, sosyal, hukuki güçleri nispetinde spor dünyasına katkıda bulunurlar. Spor kulüplerinin ekonomik, idari, teknik gücü, sportif başarısı, spor ahlakı, disiplini, aynı zamanda o ülkenin sportif başarısı ve gücünü yansıtır.

Tüm bunları gerçekleştirmek üzere ülkeler yasal düzenlemeler yapar. Ülkemizde de aynı konuda, aynı amaca yönelik düzenlemeler yapılmış, spor kulüplerinin dernek statüsünde kurulmasına veya bunların profesyonel branşlarının şirketleşmesine imkan verilmiştir. Bu alternatifli yapılanma ile kulüplere kendi menfaatlerine göre model seçme imkanı tanınmıştır. Ancak doğal olarak bu yasalar zamanla günümüz şartlarına uygunluğunu kaybetmiş, spor kulüplerinin yapılanmasına ilişkin bu kural ve kaideler onların bünyelerini taşıyamaz bir hal almıştır.

Bu sebeplerden ötürü ülkemiz spor kulüpleri günümüzde pek çok sorunla karşı karşıya kalmıştır.

Ancak kulüplerin bugünkü sorunlarının kaynağını sadece yasalara bağlamak doğru olmaz. Zira söz konusu yasal düzenlemeler yapılırken GSGM ve Federasyonlar gibi diğer kurum/kuruluşların çıkarlarının da gözetilmesi hakkaniyet ve yönetim gereğidir. Zaten spor kulüplerine yasalar kadar sorun yaratan diğer unsurlar bizzat kulüplerin kendileri, yani tüzel kişiliklerinin hukuki anlamda "hak ve fiil ehliyetleri"ni kullanma biçimleridir. Kulüp yönetimlerinin zihniyetleridir. Uygulamaları ve tercihleridir.

Her ne kadar spor kulüplerinin en önemli sorunlarından olan; vergi kesinti oranları, birikmiş kira, vergi ve sigorta borçları, kulüpleşmedeki yasal eksiklikler, günümüz şartlarına uymayan yasal düzenlemeler, teşvik yetersizliği gibi devlet ile ilişkili, devletten ve yasal düzenlemelerden kaynaklanan sorunlar olarak dikkat çekse de, idari (profesyonel ve kurumsallaşmış bir yönetimin getirilmemesi, modern yönetim sistemlerinin uygulanmaması, yanlış sponsorluk ve transfer politikaları, yatırım ve şirketleşme ile halka arzdaki zamanlama ve tercih hataları), mali (kulüp gelirlerinin artırılamaması, gelir kalemlerinin çeşitlendirilmemesi, aşırı ve yanlış borçlanma, kulüp malvarlığına uygun olmayan şirketleşme modelinin tercihi, modern bütçe prensiplerinin uygulanmaması), örgütlenme iradelerindeki eksiklik (sendikalaşmama, lokavta gidememe, lobi faaliyetlerinin yetersizliği, kendi alanındaki menfaat çatışmaları) gibi spor kulüplerinin kendi tercih ve uygulamalarından kaynaklanan sorunların da üzerinde önemle durulmalıdır. Yani kulüpler problemlerini sadece dış-devlet ile bağlantılı- faktörlerde aramamalı, bu konuda kendilerini de-idari ve mali tercih ve uygulamaları bakımından- sorgulamalıdır.

Bu durum kulüplerin mevcut sorunlarının çözümlenmesini kolaylaştıracak, ileride doğması muhtemel problemlerinin de önüne geçilmesini sağlayacaktır.

Sonuç olarak ülkemizdeki sportif başarının sağlanması ve spor etiğinin yerleştirilmesi için bazı yasal düzenlemeler yapılmakla birlikte, bu düzenlemelerin yeterli olmadığı; yasama, yürütme ve yargı organları ile spor unsurlarının bir araya gelerek spor kulüplerinin sorunlarının çözümü hususunda gerekli hukuki düzenlemeleri bir an evvel gerçekleştirmeleri, spor kulüplerinin de bu çerçevede kendi uygulama ve tercihlerine dönük özeleştiriyi yapmaları şart görülmektedir.

KAYNAKLAR

1. BAŞARAN, M.: "Yurt Dışında Yerleşik Spor Kulüplerine/Şirketlere Transferlerde Taraflarca Elde Edilen Gelirler ve İşlemler Üzerindeki Vergi Yükü", Eylül 2006, www.fesam.org.tr., 12.11.2007
2. ERSAN, A.: "Türkiye Futbol Federasyonu Amatör Futbol Faaliyetleri 2002-2003 Sezonu Değerlendirmesi", TFF Futbol Dergisi, Sayı:6, s. 40, İstanbul, 2003
3. ERTAŞ, Ş., PETEK, H.: "Spor Hukuku", s. 220, Yetkin Basım Yayım ve Dağıtım, Ankara, 2005
4. GSGM Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:08.07.2005, Sayı: 25869
5. GSGM'nin Mülkiyeti ve Kullanımında Bulunan Spor Tesislerinde Yapılacak Spor Faaliyetleri İle Genel Müdürlüğün Gözetim ve Denetiminde Düzenlenecek Olan Spor Organizasyonlarına Katılan Kulüp ve Kişilerin Her Türlü Spor Malzemesi ile Araç ve Gereçlerine Reklam Konulmasına Dair Yönetmelik, Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 05.04.2001, Sayı:24364
6. GSGM Sponsorluk Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 25494, 16.06.2004
7. GSGM Sportif Müsabaka ve Gösteri Hasılatının Dağıtımına Dair Yönetmelik, Resmi Gazete Sayı:25544, 05.08.2004,
8. GSGM 2005/66 Sayılı Genelge, Yayım Tarihi: 11.07.2005, Sayı: 1848
9. GÖZÜBÜYÜK, A, Ş., "Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları", Turhan Kitabevi, Ankara, 2003, s.40

10. KOÇAK, T., E.: "Sözde Profesyonellik", TFF Tam Saha Dergisi, Sayı:28, s 59.
11. LAROUSSE Ansiklopedik Sözlük, Milliyet Gazetecilik AŞ Ofset Baskı Tesisleri, Cilt: 6, s.2184, İstanbul, 1994
12. Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği, Resmi Gazete, Sayı: 24606, 07.12.2001
13. ŞAHİN, H, M.: "Beden Eğitimi ve Sporda Temel Kavramlar Sözlüğü", Gaziantepspor Kulübü Spor-Eğitim Yayınları, Yayın No:1, s.22, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2002
14. TFF Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı, Resmi Gazete, Sayı: 26256, 11.08.2006
15. TFF Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Ana Statü, Resmi Gazete Sayı: 24092, 27.06.2000
16. TFF Futbol Disiplin Talimatı, Resmi Gazete Sayı: 26249, 04 .08. 2006
17. TFF Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı, Resmi Gazete Sayı: 24840, 08.08.2002
18. TFF Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı, Resmi Gazete Sayı: 24755, 14.05.2002
19. www.gsgm.gov.tr, 15.11.2007
20. 55 Seri No'lu KDV Genel Tebliği, Resmi Gazete Sayı:22651, 30.05.1996
21. 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 10700, 06.01.1961
22. 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 18040, 07.05.1983
23. 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 18563, 02.11.1984
24. 3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, Resmi Gazete Sayı: 19120, 28.05.1986
25. 3461 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Resmi Gazete Sayı: 19835, 17.06.1988
26. 3813 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, Resmi Gazete Sayı: 21273, 03.07.1992
27. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 24607, 08.12.2001
28. 5105 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmi Gazete Sayı: 25401,13.03.2004
29. 5253 Sayılı Dernekler Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 25649, 23.11.2004
30. 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 7229, 10.06.1949
31. 5583 Sayılı Futbol Müsabakalarında Müşterek Bahisler Tertibi Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Resmi Gazete Sayı: 26448, 28.02.2007
32. 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Resmi Gazete Sayı: 26469, 21.03.2007
33. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete Sayı: 9353, 09.07.1956